

Orłowski, Bolesław

Zebranie Zespołu Historii Polskiej Techniki Filmowej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/4, 583-584

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA KRAJOWA

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII POLSKIEJ TECHNIKI FILMOWEJ

W dniu 28 kwietnia br. odbyło się w Warszawie zebranie Zespołu Historii Polskiej Techniki Filmowej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. W posiedzeniu, któremu przewodniczył mgr Leon Wohl, wzięło udział 16 osób.

Kierownik Zespołu doc. Władysław Jewsiewicki wygłosił referat *Problemy badań historycznych nad techniką filmową*. Podsumował on na wstępie dotychczasowe wyniki prac zespołu od jego powstania w 1955 r. W badaniach zajmowano się następującymi problemami: osiągnięcia techniczne w dziedzinie złudzeń optycznych, konstrukcja aparatów fotograficznych, technika dźwiękowa, technika emulsyjna, film naukowy, technika zdjęć i projekcji, przesyłanie obrazów na odległość. Zespół Historii Polskiej Techniki Filmowej posiada już bogaty dorobek w postaci szczegółowo opracowanych monografii, głównie dotyczących naszych wynalazców w tej dziedzinie.

Doc. Jewsiewicki podkreślił pionierski charakter badań i związane z tym rozmaite problemy organizacyjne i metodologiczne. Z uznaniem wyraził się o opiece Zakładu Historii Nauki i Techniki nad pracami zespołu. Zwrócił jednak uwagę na luźne powiązanie członków zespołu z Zakładem, co powoduje płynność kadr, utrudnia planowanie i przyczynia się do opóźnienia prowadzonych badań. Ten ostatni fakt nie ma zresztą, zdaniem referenta, skutków ujemnych — z reguły bowiem odbija się korzystnie na ostatecznym wyniku. Liczba osób współpracujących w ramach zespołu waha się w granicach 8—9.

W trakcie dotychczasowych prac badawczych natrafiono na poważne trudności zarówno źródłowe, jak i metodologiczne. Wnioski ogólniejsze z tych doświadczeń, wykraczające poza ramy zespołu, postulują konieczność opracowania bibliografii druków, bibliografii patentów oraz analizy stosunków ekonomicznych warunkujących postęp. Na posiedzeniach zespołu dyskutowano nad niektórymi ważnymi problemami metodologicznymi, jak np. nad aktualnością badań w zakresie historii techniki filmowej i popularyzacją ich wyników, nad specyfiką tych badań, periodyzacją, nad zespołowością i ciągłością badań historycznych, zagadnieniami prawnopatentowymi, zagadnieniami informacji źródłowych oraz sposobem ich gromadzenia.

W zakończeniu referatu doc. Jewsiewicki postawił postulat opracowania syntetycznego o charakterze podręcznikowym, którego brak nie tylko u nas. Proponuje on również wprowadzenia na wyższych uczelniach technicznych, kierunku studiów historyczno-technicznych.

W ożywionej dyskusji, jaka nastąpiła po referacie, zabierała głos większość zebranych. Wypowiedzi ich dotyczyły m. in. słuszności ustalania priorytetu na podstawie patentów, ciągłości badań, popularyzacji, współpracy naukowej z zagranicą, sprawy wprowadzenia wykładów historii techniki filmowej na Wyż-

szej Szkole Filmowej w Łodzi. Dyr. Świerczyński postawił wniosek, aby dla ułatwienia pracy przyszłym historykom gromadzić dla nich materiały z bieżących wydarzeń. Akcja taka, aczkolwiek bardzo celowa, napotkałaby jednak, zdaniem zebranych, na poważne trudności organizacyjne i finansowe. Inż. Tuszko postawił wniosek, aby zorganizować w ramach Zakładu seminarium dotyczące zagadnień prawa patentowego i jego zmian. Wiele problemów metodologicznych poruszanych na zebraniu oczekuje na jakieś ogólne rozwiązanie interesujące nie tylko historyków techniki filmowej, ale także wszystkich historyków techniki.

BOLESŁAW ORŁOWSKI

POSIEDZENIA NAUKOWE DZIAŁU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

I

W dniu 22 maja br. odbyło się w Krakowie wspólne posiedzenie trzech zespołów: Historii Metodologii, Odrodzenia i Oświecenia z referatem dr Ireny Stasiewicz *Z początków teorii nauki w Polsce. Problem definicji nauki i klasyfikacji nauk w świetle poglądów Ignacego Włodka*.

Referentka ukazała tło ideowe, na którym wyrosły poglądy naukoznawcze Ignacego Włodka przedstawione w rozprawie *O naukach wyzwolonych w powszechności i szczególności księgi dwie* (Rzym 1780). Stwierdziła ona, że rozprawa Włodka jest typowym przykładem ilustrującym, jak autor usiłujący zastosować w swojej pracy charakterystyczne dla XVIII w. metody badawcze i ujmować w nowożytny sposób naukoznawcze problemy, nie może wciąż jeszcze wyjść z kręgu metodologii średniowiecznej. Olbrzymi materiał erudycyjny, obciążający niejednokrotnie rozprawę i utrudniający jej czytanie, a wykorzystywany w tym celu, by autor, analizując w jakiejś sprawie głosy autorytetów starożytnych, średniowiecznych i nowożytnych, mógł powstrzymać się od wyrażenia samodzielnego sądu, sięganie z tychże przyczyn do najbardziej autorytatywnego — jego zdaniem — tekstu Biblii — wszystko to są metody przestarzałe w XVIII w. Pomimo, że publikacja Włodka mogła pozostawiać wiele do życzenia pod względem merytorycznym, już sam fakt oddania w ręce czytelnika polskiego książki poruszającej problemy z zakresu teorii nauki, o których pisano wówczas rzadko i przypadkowo, zasługuje na pozytywną ocenę. Referentka zwróciła uwagę na tezę dzieła o względnej słuszności wszystkich dotychczasowych definicji i klasyfikacji nauk, na jego twierdzenie, że pełne i wszechstronne definiowanie nauki jest niemożliwe — i to nie tylko ze względu na wieloznaczność słowa „nauka” (wyróżniał on: funkcjonalne, statyczne i „socjologiczne” znaczenie wyrazu „nauka”), lecz także ze względu na ciągły rozwój wiedzy ludzkiej. Zdaniem Włodka, klasyfikacji nauk może być tyle, ile jest ich zasad. Jego podejście do zagadnienia klasyfikacji ma więc charakter subiektywno-psychologiczny.

Referentka nie ograniczyła się do ukazania naukoznawczych koncepcji Włodka na tle ogólnoeuropejskim i do ich interpretacji. Posługując się poglądami Włodka na naukę i klasyfikację nauk jako materiałem egzemplifikacyjnym, szukała ona także rozwiązań niektórych ogólnych problemów metodologicznych, jak np. ustalenia stosunku wieloznaczności wyrazu „nauka” do jej definicji, czy stosunku terminów „podział nauki” i „klasyfikacja nauk”.

W dyskusji wzięli udział: dr Z. Bezwiński, doc. J. Dłhm, mgr H. Dutkiewicz, dr A. Gella, dr St. Grzybowski, dr H. Hinz, dr H. Madurowicz, prof. J. Michalski, prof. P. Rybicki, dr A. Strzelecka, dr R. Wołoszyński. Zwrócono szczególną uwagę na rozumienie przez Włodka terminu „nauka”. Zastanawiano się, na ile kryła